

Bilförmån eller inte?

Får den anställde använda arbetsgivarens bil privat är det normalt en skattepliktig förmån. Har den anställde en bilförmån och arbetsgivaren betalat drivmedlet finns det en presumtion för att det i bilförmånen också ingått en drivmedelsförmån som ska beskattas.

Bilförmån uppkommer först när den anställde faktiskt använder bilen privat. Problemet för den anställde kan vara att bevisa att han inte har använt bilen privat. Om Skatteverket kan visa att den anställde haft möjlighet att använda bilen, är det upp till den anställde att bevisa att han inte använt bilen privat.

För att vara helt säker på att slippa förmånsbeskattning krävs i praktiken att företaget och/eller den anställde kan visa hur varje företagsbil har använts. Den vanligaste och förmodligen säkraste metoden är att föra körjournal.

Om bilen inte får användas privat ska den anställde inte förmånsbeskattas. För att det inte ska råda några tvivel om att bilen ändå inte används privat bör den parkeras på arbetsplatsen efter arbetsdagens slut. Dessutom bör nycklarna förvaras på arbetsplatsen och den anställde bör uttryckligen förbjudas att använda bilen privat (gärna skriftligt).

Delad bevisbörda

Regeringsrätten (RR) har i två domar (RÅ 2001 ref 22 I och II) fastslagit hur bevisbördan ska fördelas mellan Skatteverket och den person som har tillgång till en tjänstebil.

I princip bör Skatteverket ha bevisbördan när det gäller att visa att det är sannolikt att bilen har använts för privat körning i mer än ringa omfattning. Men på grund av att det är svårt för någon annan än den skattskyldige att utreda den faktiska omfattningen av den privata körningen anser RR att denna princip inte kan gälla fullt ut.

RR menar därför att det är nödvändigt att tillämpa en presumtionsregel som innebär följande: Skatteverket ska ha bevisbördan när det gäller att visa att den skattskyldige har dispositionsrätt till en tjänstebil. RR menar dock att dispositionsrätten kan framstå som i det närmaste självklar i de fall det är frågan om en bil som ingår i den skattskyldiges egen näringsverksamhet eller tillhör ett företag i vilket den skattskyldige är anställd och har ett bestämmande inflytande.

Om Skatteverket har gjort det sannolikt att den skattskyldige har haft dispositionsrätt bör presumtionen vara att bilen använts för privatkörning i mer än ringa omfattning. Det är sedan upp till den skattskyldige att göra det sannolikt att bilen har använts endast i ringa omfattning eller inte alls. Dispositionsrätt medför alltså en omkastning av bevisbördan. Observera dock att enbart dispositionsrätten till en bil inte leder till förmånsbeskattning.

RR menar att en noggrant förd körjournal är ett bevismedel som ligger nära till hands, men att även andra omständigheter har betydelse. Det kan exempelvis finnas direkta hinder att använda bilen privat under delar av beskattningsåret.

Man bör även ta hänsyn till vilken biltyp det är fråga om, bilens utrustning, hur bilen används och hur mycket bilen har körts i tjänsten.

Andra faktorer som bör vägas in i bedömningen är

- om den skattskyldige eller hans familj äger flera bilar,
- antalet körkortsinnehavare i familjen,
- den skattskyldiges eller familjemedlemmars behov att använda bilen till och från jobbet.

Dessa faktorer är inte avgörande som bevisning men de kan vägas in vid en eventuell jämkning av förmånsvärdet.

De två fallen:

I det ena fallet (RÅ 2001 ref 22 I) ansåg rätten att den skattskyldige, som var rörmokare, hade lyckats göra det sannolikt att han använt tjänstebilen (en lätt lastbil) privat i endast ringa omfattning. Avgörande för bedömningen var att han hade visat att lastbilen var mycket speciellt utrustad, att den var sliten och smutsig och att han tillsammans med sambon ägde flera fordon.

I det andra fallet (RÅ 2001 ref 22 II) påfördes en ägare och företagsledare i ett bolag inom byggnadsbranschen bilförmån med 52 000 kr. Under det aktuella året ägde företaget två personbilar, dock inte samtidigt. Företagsledaren nekade till att han använt bilarna för privat körning eftersom familjen hade egen bil. Skatteverket menade dock att han varken genom körjournal eller på något annat sätt kunnat visa att han inte hade använt bolagets bil privat.

RR ansåg att han inte hade lyckats göra sannolikt att han använt bilen privat i endast ringa omfattning. Tjänstebilen hade visserligen varit lastad med byggmaterial och företagsledaren hade en privat bil. RR menade att det var troligt att företagsledaren inte kan ha använt bilen i någon större utsträckning men att han inte lyckats visa att användningen endast varit ringa.

Körjournal

Det är mycket viktigt att du kan bevisa hur bilen används. Antingen för att styrka tjänstekörningen för att få skattefri reseersättning eller avdrag i deklarationen, eller för att få rätt förmånsvärde för fri bensin.

För att styrka tjänstekörningen bör det räcka med reseräkningar som innehåller uppgifter om resornas ändamål och antal mil. När det gäller förmån av fri bensin är det troligt att det ställs högre krav på bevis för att bilen inte körts privat mer än vad som påstås. Det bästa är att föra en noggrann körjournal över alla resor.

Uppgifter i körjournalen

I en fullständig körjournal ska följande uppgifter finnas med för varje tjänsteresa som gjorts med bilen:

- Mätarställning vid årets början
- Datum, klockslag samt mätarställning vid tjänsteresans start samt varifrån resan startade
- Syftet med tjänsteresan
- Vilka orter/företag/kontaktpersoner som du har besökt
- Hur många kilometer du har kört
- Datum, klockslag samt mätarställning vid hemkomsten samt var tjänsteresan avslutades
- Mätarställning vid årets slut

Dessutom bör du fylla i mätarställningen vid månadens början och slut. På så sätt kan du räkna ut antalet körda privatmil under månaden och därmed underlätta arbetet med skattedeklarationerna i det fall företaget betalar drivmedlet.

I vissa fall bör du komplettera uppgifterna i körjournalen med vägsträckning om du inte har kört den närmaste vägen.

En uppgift om antalet tankade liter och priset för drivmedlet bör vara med i körjournalen. Detta gör det lättare att beräkna värdet av drivmedlet för den privata körningen i de fall företaget betalar drivmedlet.

Elektronisk körjournal

En elektronisk körjournal är ett praktiskt hjälpmedel för både företaget och föraren. Denna räknas inte som extrautrustning när man beräknar underlaget för bilförmån.

För körjournal!

Vi vill rekommendera dig att föra körjournaler eller liknande dokumentation över företagsbilars användning. I de fall bilarna används uteslutande för tjänsteresor, och alltså inte för anställdas privata bruk i mer än ringa omfattning, kan dokumentationen sannolikt vara av ett lite enklare slag. Genom att föra anteckningar om körningen kan företaget och den anställda enkelt skydda sig mot förmånsbeskattning. Det är mödan värt, tycker vi.